

AGA KUI MIND ON KAKS?

KOOLIASTE	III kooliaste; sobib ka gümnaasiumiastmele
TUNNI PIKKUS	75 minutit või vastavalt tempole 2 x 45 min
AINE	Kirjandus
TEEMA VÕI KURSUS	Luuleteksti käsitlemine
ÕPITULEMUSED	<p>Õpilane</p> <ul style="list-style-type: none">• toob esile luuletuse temaatilisi ja lüürilisi erijooni, märkab keele- ja vormi- kasutuse iseärasusi, mõtestab lahti luuletuse kujundlikkust ja avab selle tähendusi• tunneb Eesti kultuuri erijooni ning vahendab oma kultuurikogemust, väärtustab nii oma- kui ka maailmakultuuri ja selle mitmekesisust
MAAILMAKODANIKU PÄDEVUSMUDELIGA SEOTUD ÕPITULEMUSED	<ul style="list-style-type: none">• märkab iseenda eelarvamusi, hindab ümber piiravaid arusaamu• väärtustab koostööd erineva kultuuritaustaga inimestega• väärtustab ja austab erinevust ja mitmekesisust
KESTLIKU ARENGU EESMÄRGID	10. eesmärk: ebavõrdsuse vähendamine
MEETODID	<ul style="list-style-type: none">• venni diagramm• luule analüüsimine: kujundid ja tõlgendus
ÕPPEVAHENDID	<ul style="list-style-type: none">• paber ja kirjutusvahend

TUNNI PÕHISÕNUM JA SEOS KULTUURIRIKKUSEGA

Igaühel meist on oma ainulaadne lugu, mis on vormitud eri kultuuridest, kogemustest ja identiteetidest. Just meie mitmekesisus teeb meid rikkamaks ja huvitavamaks, kuid samal ajal leiame üksteises alati midagi ühist, mis meid ühendab ja muudab ühtehoidvaks kogukonnaks.

Ettevalmistavad tegevused (soovi korral)

PS! Tunnikava eeldab, et luulekujundite mõisted on juba selged või värskest õpitud

Enne tundi paluda õpilastel läbi lugeda järgnev artikkel: „[Eesti-Soome hard core pendeldajad](#)” (Värske Rõhk, Margaret Tilg, 23.09.2024). Soovi korral võib artiklit ka klassis lugeda.

Lühendatud versioon on leitav [siin dokumendis](#).

SISSEJUHATUS (10 MIN)

1. Õpetaja kuvab tahvlile mõiste **identiteet**.

Õpilased vastavad märkmepaberil kahele küsimusele:

- a. Kuidas nad sellest terminist aru saavad?
- b. Mis neile selle terminiga seostub?

Õpilased kleebivad paberi tahvlile ja õpetaja teeb mõtetest kokkuvõtte.

Vajaduse korral avab õpetaja ise mõistet näiteks nii (või kuvab selle eraldi slaidil kinnistamiseks):

Meie identiteet teeb meist selle, kes me oleme. See kujuneb tänu meie kogemustele, uskumustele, hobidele ja paljule muule. Identiteet võib hõlmata ka seda, kes me arvame, et me oleme, kes teised ütlevad, et me oleme, ja kes me tahaksime olla.

Vajaduse korral toetav visuaal: [Mondo identiteedipuu harjutus](#).

2. Seejärel kuvab õpetaja tahvlile sõna **mitmikidentiteet** ja avab õpilastele selle termini olemust.

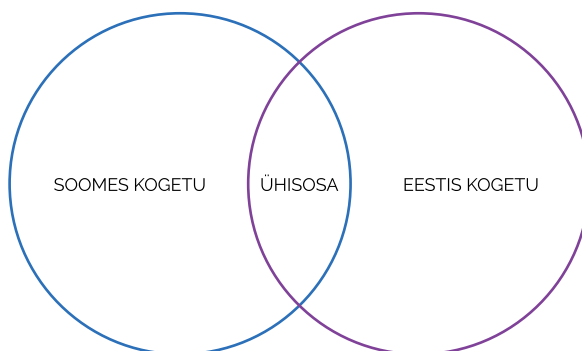
Mitmikidentiteet on mõiste, mis tähistab inimeste erinevate kollektiivsete identiteetide kimpu. Avaras tähenduses on igal inimesel mitmikidentiteet, sest kõikidel inimestel on korraga paljusid identiteete: sugu, rahvus, elukutse, sotsiaalne roll (nt laps, isa, ema) jt.

Kitsamalt tähistab mitmikidentiteet kahe või enama sellise kollektiivse identiteedi omamist, mida inimesel tavaliselt on vaid üks: tüüpiliselt kasutatakse seda mõistet kahe või enama kultuurilise ehk rahvusliku identiteediga (näiteks eestlane ja rootslane) inimeste iseloomustamiseks ([Ehala, 2018](#)).

**ISESEISEV TÖÖ
PAARIDES
(15–20 MIN)**

Lugege artikkel „[Eesti-Soome hard core pendeldajad](#)“ ([lühendatud artikkel](#)) klassiruumis läbi või tuletage selle sisu meelde, kui see jäi koduseks ülesandeks.

Õpilased moodustavad paarid või kolmikud, joonistavad paberile Venni diagrammi ja kaardistavad selle kaudu intervjueeritavate eesti-soome mitmikidentiteedi kogemust. Milliseid erisusi töid intervjueeritavad välja? Mida oli neis kahes riigis kogetus sarnast ja mida erinevat?

**ARUTELU
(10 MIN)**

Käige üheskoos õpilastega üle, mida nad diagrammile kirja panid (õpetaja võib samal ajal diagrammi ekraanil täita).

Lisaküsimused

- Milliseid mitmikidentiteete (lisaks eestisoomlasele) võib veel eestlaste seas leida?
- Milliseid mitmikidentiteediga eesti artiste/näitlejaid/suunamudijaid tead?
- Kuidas võib erineda eesti-soome identiteediga noore elu võrreldes näiteks eesti-argentiina, eesti-vene, eesti-ukraina identiteediga noore eluga?

**ISESEISEV
LUGEMINE
(25 MIN)
(TÖÖLEHT – LISA 1)**

Õpilased loevad näiteid eestivene luuletajate sulest.

Sveta Grigorjeva: „[*** miks vene nimega tüdruk...](#)“

Igor Kotjuh: „[*** mu nimi koormab mind...](#)“

Sveta Grigorjeva: „[*** kui ma oleks...](#)“

Igor Kotjuh: „[Keel ja kirjandus](#)“ (lk 51)

Esimesel lugemisel palu õpilastel

- joonida alla kohad, mis viitavad autori kaksikidentiteedile
- märkida (+) või (–) abil, kas viide on positiivne või negatiivne

Teisel lugemisel võiks keskenduda allolevatele küsimustele.

- Milline oli luule mõju? Kuidas sa end pärast lugemist tundsid? Milliseid tundeid võis autor just nende väljendite kasutamisega tahta sinus tekitada?
- Milliseid põnevaid kujundeid luuletustes leidub? Vt mõtteid blogist [Luule kujundlikkus](#).
- Milliseid tundeid kajastab I. Kotjuhi ja S. Grigorjeva luule seoses nende eestivene taustaga? Miks võivad autorid nii tunda?
- Milliseid luuletusi võiksid kirjutada noored, kes kirjeldasid loetud artiklis oma eesti-soome tausta?

KOKKUVÕTE

Tunni kokkuvõttele saab läheneda eri viisidel (õpetaja võib ka ise mõne vahva tegevuse välja mõelda, allpool on toodud paar mõtet).

VALIK 1: iga õpilane saab tüki paberit (nt A4 neljaks lõigatud) ja tema ülesanne on tunnis tehtut/õpitud/kogetut visualiseerida. Kasutada võib maksimaalselt 3 sõna ja paberil peab olema joonistus/visand/visuaal, mis läheb tunni teemaga kokku. Hiljem saab õpetaja need soovi korral seinale ühiseks pilveks paigutada.

VALIK 2: palu õpilastel asetada end mitmikidentiteediga isiku rolli (õpilane saab oma tausta ja loo ise välja mõelda). Õpilase ülesanne on kirjutada kiri / saata häälsõnum / teha videoreportaaž lähedasele, kirjeldamaks oma kogemust.

VALIK 3: õpilane joonistab oma kultuurilise kaardi, kuhu märgib isiklikud kultuurilised sidemed ja mõjutused (nt vanaema päritolu; perekondlikud traditsioonid; keeled, mida ta oskab). Eesmärk on mõtestada oma identiteedi mitmekesisust, sh sugu, rahvust, elukutset, sotsiaalset rolli (nt laps, isa, ema) jt.

VÕIMALIKUD JÄTKUTEGEVUSED

Jätkake arutelu identiteedi teemal, käsitledes eri tasandeid. Näiteks – mida tähendab sinu jaoks Euroopa identiteet? Aga maailmakodaniku identiteet?

Võimalikud vastused

- Euroopa identiteet tähendab jagatud väärtusi, nagu demokraatia, inimõigused ja kultuuririkkus; samuti tunnet, et oleme osa suuremast kogukonnast, kus riigid teevad koostööd ühise heaolu nimel.
- Maailmakodaniku identiteet tähendab avatust, vastutustunnet globaalsete probleemide lahendamisel, austust eri kultuuride vastu ning teadmist, et oleme osa inimkonnast, mitte ainult ühest rahvusest või piirkonnast.

Veel ideid

- Lõiming: õpilased võivad luuletuste põhjal luua kollaaže – milline visuaal sobiks luulega kokku?
- Vabakirjutamine: õpilased mõtisklevad enese kuulumis-/mittekuulumistunde peale (või nägemusele Eesti mitmekultuurilisest ühiskonnast) ja kirjutavad ise luuletusi. Pärast saab need muuta ühiseks loominguks, nt plakatiks või kogumikuks.
- Analüüsige, kuidas Eesti mitmekesisus kajastub meedias (filmides, sarjades, muusikas). Kuidas mõjutab see identiteedi tajumist ja selle väärtustamist?
- Vaadake dokfilmi „[2 tundi õnneni](#)” või rändekooli loengut „[Lõimumine ja kohanemine](#)”.
- Järeltegevusteks sobivad ka erinevad rändeteemalised tunnikavad [kirjandustundideks](#) või ühiskonnaõpetuse tunnikava pealkirjaga „[Ränne ja kultuur](#)”.

LISA 1. TÖÖLEHT

ÜLESANNE 1

- Jooni luuletustes alla kohad, mis viitavad autori kaksikidentiteedile.
- Märgi (+) või (-) abil, kas viide on positiivne või negatiivne.

ÜLESANNE 2

Vasta põgusalt allolevatele küsimustele.

- Milline oli luule mõju? Kuidas sa end pärast lugemist tundsid? Milliseid tundeid võis autor tahta sinus tekitada?
- Millised põnevaid kujundeid luuletustes leidub? Vt mõtteid blogist [Luule kujundlikkus](#).
- Milliseid tundeid kajastab I. Kotjuhi ja S. Grigorjeva luule seoses nende eestivene taustaga? Miks võivad autorid nii tunda?
- Milliseid luuletusi võiksid kirjutada noored, kes kirjeldasid loetud artiklis oma eesti-soome tausta?

Sveta Grigorjeva „*** kui ma oleks...”

kui ma oleks
sõna

siis oleksin kohalikus
tähestikus
tundmatu täht

talle järgnevate tärnikestega

varjates poliitiliselt korrektset
oma sisemist
roppust

ja nii ma laveerikski
poliitiliselt korrektsete
ja eriti roppude vahel

kummalegi jala peale astumata

mõlemaid ilmselgelt provotseerides
oma kättesaamatusega

kui suure õnnetuse korral
ütleks ühtedele

kurat küll
teistele et

pohhui

Kogust „Kes kardab Sveta Grigorjevavat?” (2013)

Igor Kotjuh „*** mu nimi koormab mind...”

mu nimi koormab mind
miks peaksin olema
igor kotjuh
kui elan eestis
kirjutan eesti keeles
ja mu lapsed käivad eestikeelses koolis
lisan siia juurde eestikeelseid sõnu
jõevool
vesikasvud
taamal järv
igor kotjuh
ööbik elu
savi liisk
igor kotjuh eristub neist selgelt
kõlab teistmoodi
ja ta tähendus on arusaamatu
igor kotjuh on nagu telefon
blogi instrument
partner reserveeritud
uhaa dušš
võõrsõnad on keele osa
ütlevad sõbrad
võõrsõnad eitavad eesti keelt
ütlevad võõrad
mu nimi koormab mind
sest see kuulutab rahvust
pean iga kord tõestama
et see pole oluline

Kogust „Sireenid ja sähvatused” (2022)

Sveta Grigorjeva „*
miks vene nimega tüdruk...”**

miks vene nimega tüdruk

luuletab
eesti
keeles

sest vene keeles
oskab ta ainult
ropendada

emme on eesti tüdruk raplast
issi on vene poiss ufaast

seega
ma olen eestlane
ei

eestlastele olen russ

seega
ma olen venelane
ei

venelastele olin kuratka

seega alati vaid

pooltühi
eestlane
pooltäis
venelane

kui küsite mult
eesti-vene jalgpallimatšil
kellele põialt hoian
vastan alati et

iseendale

Kogust „Kes kardab Sveta Grigorjevät?” (2013)

Igor Kotjuh „Keel ja kirjandus”

1.
eestis vene keeles kirjutav autor
võib astuda eesti kirjanike liitu
kuid raamatupoes on ta raamatud
ikka väliskirjanduse riulis

2.
eestis vene keeles kirjutav autor
on eestivene kirjanik
eesti venekeelne kirjanik
vene emakeelega eesti kirjanik
eestis elav vene kirjanik
kuid mitte eesti kirjanik

3.
eestis vene keeles kirjutav autor
hakkab kirjutama eesti keeles
kas ta on siis eesti kirjanik
või vene päritolu eesti kirjanik

4.
kuidas saada eesti kodanikuks
eesti jalgpallikoondise mängijaks
eesti vabariigi valitsuse ministriks
eesti kirjanikuks

Kogust „Sireenid ja sähvatused” (2022)